

ความหลากหลายชนิดและการใช้ประโยชน์พื้นที่อาศัยของนกป่า ในพื้นที่ป่าดิบเขา
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย
Species Diversity and Habitat Utilizations of Birds in Hill Evergreen forest at Phuluang
Wildlife Sanctuary

สมหญิง ทัททิกรณ์, เจริญชัย โตโสง และนพพร จุตตะโน

สมหญิง ทัททิกรณ์, เจริญชัย โตโสง และนพพร จุตตะโน. 2552. ความหลากหลายชนิดและการใช้ประโยชน์พื้นที่อาศัยของนกป่า ในพื้นที่ป่าดิบเขา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย. หน้า 166-175. ใน ผลงานวิจัย และรายงานความก้าวหน้างานวิจัย ประจำปี 2552. กลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. กรุงเทพฯ.

คำนำ

ทรัพยากรป่าไม้ เป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งในระบบนิเวศ และประเทศไทยเราเองก็ยังมีประเภทของป่าที่แตกต่างกันอยู่มากมาย ทำให้เกิดการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตได้อย่างหลากหลาย ทั้งยังส่งผลต่อสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารอีกด้วย

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย เป็นอีกหนึ่งพื้นที่อนุรักษ์ที่มีทรัพยากรป่าไม้อย่างสมบูรณ์ ด้วยสภาพทางธรณีวิทยาและค่าความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ 400-1,571 เมตร จึงเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดประเภทป่าที่แตกต่างกันมากมายในพื้นที่ อันได้แก่ ป่าดิบเขา ป่าดิบแล้ง ป่าสนเขา ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าไผ่ และทุ่งหญ้า ส่งผลทำให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพตามมา โดยป่าดิบเขาเป็นประเภทป่าที่มีการกระจายในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวงมากที่สุด พบกระจายตั้งแต่ที่ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 1,200 เมตรขึ้นไป จึงเป็นประเภทป่าที่มีความสำคัญต่อการใช้ประโยชน์พื้นที่ของสัตว์ป่าในพื้นที่ โดยเฉพาะสัตว์ป่าจำพวกนก ซึ่งได้อาศัยหากิน หลบภัย สร้างรัง วางไข่ และเลี้ยงลูก

สถานีวิจัยสัตว์ป่าภูหลวง ซึ่งมีหน้าที่หลักเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยสัตว์ป่า และยังเป็นหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จึงทำการศึกษาเก็บข้อมูลในพื้นที่ดังกล่าว และสัตว์ป่าจำพวกนกก็เป็นสัตว์ป่าอีกกลุ่มที่น่าสนใจ เพราะมีอยู่มากมายหลายชนิด มีบทบาทในระบบนิเวศที่แตกต่างกันในแต่ละชนิด อีกทั้งยังสามารถเข้าถึงในพื้นที่ได้ง่ายและหลากหลาย จึงทำให้มีการกระจายในพื้นที่ได้มากกว่าสัตว์ป่าในกลุ่มอื่น ทั้งยังมีความสวยงามในตัวเอง เป็นที่สนใจของนักศึกษาระรรมชาติทั่วไป จึงได้ทำการศึกษาเก็บข้อมูลเกี่ยวกับนกในพื้นที่ป่าดิบเขา เพื่อผลที่ได้จากการศึกษาจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความหลากหลายชนิดของนกที่เข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่ศึกษา
2. เพื่อศึกษาความหนาแน่นของนกแต่ละชนิดที่เข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่ศึกษา
3. เพื่อศึกษาความชุกชุมของนกที่เข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่ศึกษา
4. เพื่อทราบลักษณะกิจกรรมของนกที่เข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่ศึกษาในแต่ละช่วงของปี
5. เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการหรือการศึกษาในด้านอื่นต่อไป

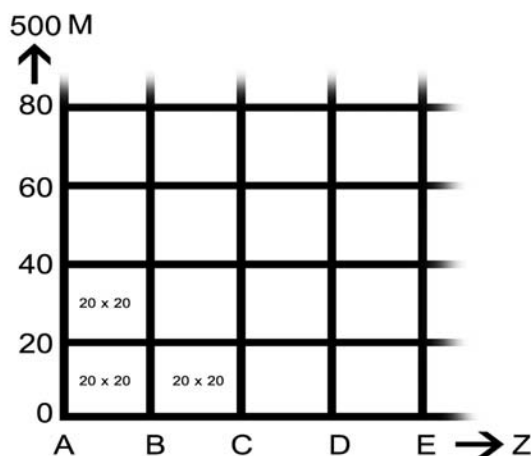
ระยะเวลาดำเนินการ

ระยะเวลาการดำเนินโครงการเดือนมีนาคม พ.ศ. 2552 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553
ปัจจุบันดำเนินการแล้วเป็นระยะเวลา 6 เดือน

วิธีการศึกษา

การเก็บข้อมูล

1. กำหนดวางแผนสำรวจถาวร ขนาด 500x500 ตารางเมตร จำนวน 2 แปลง บริเวณพื้นที่ป่าดิบเขา ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จากนั้นทำเครื่องหมายทุกๆ ระยะ 20 เมตร ทั้งด้านกว้างและด้านยาวของแปลง ทำการวางเส้นสำรวจตั้งฉากกันทั้งสองด้าน จะทำให้ได้แปลงสำรวจย่อย ขนาด 20 x 20 ตารางเมตร กำหนดชื่อเส้นสำรวจและระยะให้ชัดเจน

ภาพที่ 1. ลักษณะแปลงสำรวจขนาด 500 x 500 เมตร และแปลงย่อยขนาด 20 x 20 เมตร

2. ทำการสำรวจไปตามเส้นสำรวจและเก็บข้อมูลภายในแปลงสำรวจย่อย บันทึกชนิดของนกและลักษณะที่เข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่ในแปลงสำรวจย่อยแต่ละแปลง ทั้งที่พบเห็นตัวโดยตรงและจากการจำแนกชนิดจากเสียงร้อง ทำการสำรวจเก็บข้อมูลสัปดาห์เว้นสัปดาห์ ตลอดระยะเวลาโครงการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประเมินความหนาแน่นของชนิดนก จากการจัดบันทึกจำนวนตัวของนกแต่ละชนิดที่เข้ามาใช้ประโยชน์ในแปลงสำรวจ สามารถที่จะนำมาคำนวณหาความหนาแน่นได้ จากสูตร

$$\text{ความหนาแน่น (Density)} = \frac{\text{จำนวนตัวทั้งหมดที่พบของนกชนิดนั้น}}{\text{พื้นที่ทั้งหมดที่ทำการศึกษา}}$$

2. คำนวณค่าร้อยละความถี่ในการพบนก แต่ละชนิด เพื่อประเมินการกระจายพันธุ์ของนกชนิดนั้น จากข้อมูลการสำรวจพบนกในแต่ละแปลงสำรวจย่อย โดยสามารถคำนวณได้จากสูตร

$$\text{ร้อยละความถี่ (Relative frequency)} = \frac{\text{จำนวนแปลงตัวอย่างที่พบนก} \times 100}{\text{จำนวนแปลงตัวอย่างที่ศึกษา}}$$

3. การประเมินความชุกชุมของชนิดนก เป็นการหาประชากรของนกในแง่ของข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งจะหาออกมาในรูปแบบของ ร้อยละความชุกชุม

$$\text{ร้อยละความชุกชุม (Relative abundance)} = \frac{\text{จำนวนครั้งที่พบนกชนิดนั้น} \times 100}{\text{จำนวนครั้งทั้งหมดที่ทำการสำรวจ}}$$

จากค่าร้อยละความชุกชุมที่หามาได้ สามารถที่จะนำมาตัดสินถึงความชุกชุมของประชากรนกแต่ละชนิด โดยการนำมาเปรียบเทียบกับระดับความชุกชุมที่กำหนดไว้ โดยการศึกษาครั้งนี้จะแบ่งระดับความชุกชุมออกเป็น 5 ระดับ (ดัดแปลงจากระดับความชุกชุมของ Pettingill (1970) ดังนี้

นกที่พบบ่อยมาก (very common)	พบในอัตราร้อยละ 91-100
นกที่พบบ่อย (common)	พบในอัตราร้อยละ 66-90
นกที่พบบานกลาง (moderate common)	พบในอัตราร้อยละ 31-65
นกที่พบน้อย (uncommon)	พบในอัตราร้อยละ 11-30
นกที่หายาก (rare)	พบในอัตราร้อยละ < 10

ผลและวิจารณ์ผล

จากการสำรวจเก็บข้อมูลในระยะเวลา 6 เดือน คือ ตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2552 สามารถนำข้อมูลมาสรุปผลการดำเนินงาน เพื่อรายงานความก้าวหน้าของโครงการฯ ได้ดังนี้

ความหลากหลายชนิด

จากการสำรวจข้อมูลเป็นระยะเวลา 6 เดือน พบชนิดของนกที่เข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่ศึกษา ทั้ง 2 แปลงทั้งสิ้น 91 ชนิด 9 อันดับ 19 วงศ์ 63 สกุล แบ่งเป็นนกประจำถิ่น 81 ชนิด นกอพยพ 8 ชนิด และนกอพยพผ่าน 2 ชนิด (ตารางที่ 1)

ลักษณะการใช้ประโยชน์พื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ลักษณะการใช้ประโยชน์พื้นที่อาศัย หมายถึง ลักษณะกิจกรรมของนกที่กระทำในอาณาเขตของตน ซึ่งนกก็จะมีอาณาเขตไว้เพื่อใช้ในการกิจกรรมที่ต่างกันออกไปตามแต่ละชนิด จากข้อมูลดังกล่าวทำให้การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการใช้ประโยชน์พื้นที่นั้น จะสามารถทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบว่า นกที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าดิบเขา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะกิจกรรมในช่วงใดบ้างของปี ซึ่งทำให้ทราบนิเวศวิทยาบางประการของนกในพื้นที่ศึกษาด้วย

จากการศึกษาพบว่านกที่อาศัยในป่าดิบเขาส่วนใหญ่ มีการครอบครองอาณาเขตไว้เพื่อการผสมพันธุ์ การทำรัง และการหาอาหาร (Mating, Nesting and Feeding Territory) เพราะจากการสำรวจพบลักษณะการใช้ประโยชน์พื้นที่ของนก ทั้งในการหาอาหาร ผสมพันธุ์ สร้างรังวางไข่ และเลี้ยงดูลูกอ่อน

โดยที่การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่ของนกนั้น จะสังเกตเห็นได้ชัดเจน จากการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม จากการศึกษาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าดิบเขา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง ดำเนินกิจกรรมเช่น การหาอาหาร โดยมากจะพบหากินเป็นกลุ่มหลายชนิด การจับคู่ผสมพันธุ์ การสร้างรังวางไข่ และการเลี้ยงดูลูกอ่อน พบในทุกเดือนที่ทำการศึกษา คือตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนสิงหาคม เหตุที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ประโยชน์พื้นที่อาจจะเป็นเพราะในช่วงระยะเวลาการเก็บข้อมูลที่ผ่านมานั้น เป็นช่วงที่นกอพยพยังไม่มีการอพยพเข้ามา จึงพบเพียงนกประจำถิ่น ซึ่งนกในกลุ่มนี้มีการอยู่อาศัยและทำกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เป็นประจำตลอดทั้งปีอยู่แล้ว แต่ทั้งนี้หากมีการพิจารณาในระดับชนิดของนก ลักษณะการใช้ประโยชน์พื้นที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งในส่วนนี้คณะผู้ดำเนินงานวิจัยจะนำผลที่ได้มาสรุปเมื่อเสร็จสิ้นระยะการดำเนินโครงการแล้ว

ส่วนพฤติกรรมที่สังเกตเห็น โดยมากจะพบนกหาอาหารร่วมกันเป็นกลุ่มตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงกลุ่มขนาดใหญ่ ชนิดนกที่มักพบหากินร่วมกัน เช่น นกจับแมลงหัวเทา นกภูหงอนทองขาว นกกินแมลงปากสีน้ำตาล นกปรอดภูเขา และนกกระจัดต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบชนิดนกบางชนิดที่เกาะนิ่ง ๆ แล้วส่งเสียงร้อง อาจเป็นการใช้เสียงเพื่อประกาศอาณาเขตหรือเพื่อเป็นการดึงดูดเพศตรงข้าม สุดท้ายที่พบเห็นมากเช่นกันคือ พฤติกรรมการเลี้ยงดูลูกอ่อนของนก ซึ่งมักพบนกในวัยเด็กกระโดดหากินอยู่กับพ่อแม่และแม่นกด้วย

สรุปผลการศึกษา

จากระยะเวลา 6 เดือนในการเก็บรวบรวมข้อมูล พบชนิดนกที่เข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ศึกษาทั้ง 2 แปลงทั้งสิ้น 91 ชนิด 9 อันดับ 19 วงศ์ 63 สกุล โดยเป็นนกประจำถิ่น 81 ชนิด นกอพยพ 8 ชนิด และนกอพยพผ่าน 2 ชนิด

ลักษณะการใช้ประโยชน์พื้นที่ นกที่พบในพื้นที่ศึกษามีการครอบครองอาณาเขตไว้เพื่อการผสมพันธุ์ การทำรัง และการหาอาหาร (Mating, Nesting and Feeding Territory) เพราะจากการสำรวจพบลักษณะการใช้ประโยชน์พื้นที่ของนก ทั้งในการหาอาหาร ผสมพันธุ์ สร้างรังวางไข่ และเลี้ยงดูลูกอ่อน และไม่มีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินกิจกรรมอย่างเด่นชัด อาจจะเป็นเพราะในช่วงระยะเวลาการเก็บข้อมูลที่ผ่านมานั้น เป็นช่วงที่นกอพยพยังไม่มีกรอพยพเข้ามา จึงทำให้ลักษณะของการใช้ประโยชน์ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงหากมีการพิจารณาในระดับชนิดของนก ซึ่งคณะผู้ดำเนินงานวิจัยจะนำผลที่ได้มาสรุปเมื่อเสร็จสิ้นระยะการโครงการ

ตารางที่ 1. ความหลากหลายของนกป่าในพื้นที่ศึกษาบริเวณป่าดิบเขา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง

Order/Family		Thai name	Common name	Scientific name	Re.
Order Galliformes					
F. Phasianidae	1	นกกระทาดงคอสีแสด	Rufous throated Partridge	<i>Arborophila rufogularis</i>	R
	2	นกกระทาดงอกสีน้ำตาล	Bar-backed Partridge	<i>Arborophila brunneopectus</i>	R
	3	ไก่ป่า	Red Junglefowl	<i>Gallus gallus</i>	R
	4	ไก่ฟ้าหลังขาว	Silver Pheasant	<i>Lophura nycthemera</i>	R
Order Piciformes					
F. Picidae	5	นกหัวขวานจิ้งทึงลาย	Speckled Piculet	<i>Picumnus innominatus</i>	R
	6	นกหัวขวานจิ้งคิ้วขาว	White-browed Piculet	<i>Sasia ochracea</i>	R
	7	นกหัวขวานต่างหัวแดงอก ลาย	Stripe-breasted Woodpecker	<i>Dendrocopos atratus</i>	R
	8	นกหัวขวานสีตาล	Rufous Woodpecker	<i>Celeus brachyurus</i>	R
	9	นกหัวขวานแดงหลังลาย	Bay Woodpecker	<i>Blythipicus pyrrhotis</i>	R
F. Megalaimidae	10	นกตั้งล้อ	Great Barbet	<i>Megalaima virens</i>	R
	11	นกโพระดกธรรมดา	Lineated Barbet	<i>Megalaima lineata</i>	R

Order/Family		Thai name	Common name	Scientific name	Re.
	12	นกโพระดกหูเขียว	Green-eared Barbet	<i>Megalaima faiostriata</i>	R
	13	นกโพระดกคอสีฟ้า	Blue-throated Barbet	<i>Megalaima asiatica</i>	R
	14	นกโพระดกคอสีฟ้าเคราดำ	Moustached Barbet	<i>Megalaima incognita</i>	R
Order Trogoniformes					
F. Trogonidae	15	นกขุนแผนนอกสีส้ม	Orange-breasted Trogon	<i>Harpactes oreskios</i>	R
	16	นกขุนแผนหัวแดง	Red-headed Trogon	<i>Harpactes erythrocephalus</i>	R
Order Coraciiformes					
F. Meropidae	17	นกจาบคาเคราน้ำเงิน	Blue-bearded Bee-eater	<i>Nyctyornis athertoni</i>	R
Order Cuculiformes					
F. Cuculidae	18	นกบั้งรอกใหญ่	Green-billed Malkoha	<i>Phaenicophaeus tristis</i>	R
Order Strigiformes					
F. Strigidae	19	นกเค้าป่าสีน้ำตาล	Brown Wood Owl	<i>Strix leptogrammica</i>	R
F. Eurostopodidae	20	นกตบยุงยักษ์	Great Eared Nightjar	<i>Eurostopodus macrotis</i>	R
Order Columbiformes					
F. Columbidae	21	นกเขาเขียว	Emerald Dove	<i>Chalcophaps indica</i>	R
	22	นกมูม	Mountain Imperial Pigeon	<i>Ducula badia</i>	R
Order Ciconiiformes					
F. Accipitridae	23	เหยี่ยวรุ้ง	Crested Serpent Eagle	<i>Spilornis cheela</i>	R
Order Passeriformes					
F. Eurylaimidae	24	นกพญาปากกว้างอกสีเงิน	Silver-breasted Broadbill	<i>Serilophus lunatus</i>	R
	25	นกพญาปากกว้างหางยาว	Long-tailed Broadbill	<i>Psarisomus dalhousiae</i>	R
F. Irenidae	26	นกเขียวยคราม	Asian Fairy Bluebird	<i>Irena puella</i>	R
F. Corvidae	27	นกสาธิกาเขียว	Green Magpie	<i>Cissa chinensis</i>	R
	28	นกขมิ้นแดง	Maroon Oriole	<i>Oriolus traillii</i>	R
	29	นกพญาไฟใหญ่	Scarlet Minivet	<i>Pericrocotus flammeus</i>	R

Order/Family		Thai name	Common name	Scientific name	Re.
F. Muscicapidae	30	นกเขนน้อยปีกแถบขาว	Bar-winged Flycatcher-shrike	<i>Hemipus picatus</i>	R
	31	นกอีแพรดคอขาว	White-throated Fantail	<i>Rhipidura albicollis</i>	R
	32	นกแขวงแขวหางปลา	Black Drongo	<i>Dicrurus macrocercus</i>	R
	33	นกแขวงแขวเล็กเหลือบ	Bronzed Drongo	<i>Dicrurus aeneus</i>	R
	34	นกแขวงแขวหางบ่วงใหญ่	Greater Racket-tailed Drongo	<i>Dicrurus paradiseus</i>	R
	35	นกแขวงแขวหางบ่วงเล็ก	Lesser Racket-tailed Drongo	<i>Dicrurus remifer</i>	R
	36	นกแขวงสวรรค์	Asian Paradise-flycatcher	<i>Terpsiphone paradisi</i>	R
	37	นกขมิ้นน้อยธรรมดา	Common Iora	<i>Aegithina tiphia</i>	R
	38	นกเอี้ยงถ้ำ	Blue Whistling Thrush	<i>Myophonus caeruleus</i>	R
	39	นกจับแมลงคอแดง	Red-throated Flycatcher	<i>Ficedula albicilla</i>	W
	40	นกจับแมลงเล็กขาวดำ	Little Pied Flycatcher	<i>Ficedula westermanni</i>	R
	41	นกนิลตวาใหญ่	Large Niltava	<i>Niltava grandis</i>	R
	42	นกจับแมลงค่อน้ำตาลแดง	Hill Blue Flycatcher	<i>Cyornis banyumas</i>	R
	43	นกจับแมลงอกสีฟ้า	Hainan Blue Flycatcher	<i>Cyornis hainanus</i>	R
	44	นกจับแมลงหัวเทา	Grey-headed Flycatcher	<i>Culicicapa ceylonensis</i>	R
	45	นกยางเขนดง	White-rumped Shama	<i>Copsychus malabaricus</i>	R
	46	นกเขนสีฟ้าหางขาว	White-tailed Robin	<i>Myiomela leucura</i>	R
	47	นกยางเขนน้าหลังเทา	Slaty-backed Forktail	<i>Enicurus schistaceus</i>	R
F. Sittidae	48	นกไต่ไม้หน้าผากกำมะหยี่	Velvet fronted Nuthatch	<i>Sitta frontalis</i>	R
F. Pycnonotidae	49	นกปรอดลาย	Striated Bulbul	<i>Pycnonotus striatus</i>	R
	50	นกปรอดเหลืองหัวจุก	Black-crested Bulbul	<i>Pycnonotus flaviventris</i>	R
	51	นกปรอดหัวโขน	Red-whiskered Bulbul	<i>Pycnonotus jocosus</i>	R
	52	นกปรอดหัวตาขาว	Flavescent Bulbul	<i>Pycnonotus flavesceus</i>	R
	53	นกปรอดเล็กตาขาว	Grey-eyed Bulbul	<i>Iole propinqua</i>	R
	54	นกปรอดโองเมืองเหนือ	Puff-throated Bulbul	<i>Alophoixus pallidus</i>	R
	55	นกปรอดสีซีด	Ashy Bulbul	<i>Hemixos flava</i>	R

Order/Family		Thai name	Common name	Scientific name	Re.
	56	นกปรอดภูเขา	Mountain Bulbul	<i>Ixos mcclellandii</i>	R
F. Zosteropidae	57	นกแว่นตาขาวสีทอง	Oriental White-eye	<i>Zosterops palpebrosus</i>	R
	58	นกแว่นตาขาวหลังเขียว	Japanese White-eye	<i>Zosterops japonicus</i>	W
F. Sylviidae	59	นกกระจ๊อยหัวลาย	Asian Stubtail	<i>Urosphena squameiceps</i>	W
	60	นกกระจับภูเขา	Mountain Tailorbird	<i>Orthotomus cuculatus</i>	R
	61	นกกระจับคอดำ	Dark-necked Tailorbird	<i>Orthotomus atrogularis</i>	R
	62	นกกระจัดธรรมดา	Yellow-browed Warbler	<i>Phylloscopus inornatus</i>	W
	63	นกกระจัดขั้วโลกเหนือ	Arctic Warbler	<i>Phylloscopus borealis</i>	P
	64	นกกระจัดเขียวคล้ำ	Greenish Warbler	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	W
	65	นกกระจัดขาสีเนื้อ	Pale-legged Leaf Warbler	<i>Phylloscopus tenellipes</i>	W
	66	นกกระจัดหัวมงกุฏ	Eastern Crowned Warbler	<i>Phylloscopus coronatus</i>	P
	67	นกกระจัดหางขาวใหญ่	Blyth's Leaf Warbler	<i>Phylloscopus reguloides</i>	W
	68	นกกระจัดหางขาวเล็ก	White-tailed Leaf-Warbler	<i>Phylloscopus davisoni</i>	R
	69	นกแว่นตาเหลืองคิ้วสั้น	Plain-tailed Warbler	<i>Seicercus soror</i>	W
	70	นกกระจ๊อยกระหม่อมแดง	Chestnut-crowned Warbler	<i>Seicercus castaniceps</i>	R
	71	นกกระรางหัวหงอก	White-crested Laughingthrush	<i>Garrulax leucolophus</i>	R
	72	นกกินแมลงปากอกสีน้ำตาล	Buff-breasted Babbler	<i>Pellorneum tickelli</i>	R
	73	นกกระวังไพรปากเหลือง	White-browed Scimitar Babbler	<i>Pomatorhinus schisticeps</i>	R
	74	นกกระวังไพรปากแดงยาว	Red-billed Scimitar Babbler	<i>Pomatorhinus ochraceiceps</i>	R
	75	นกจู้เต็นคิ้วยาว	Eye-browed Wren Babbler	<i>Napothera epilepidota</i>	R
	76	นกจู้เต็นหางสั้น	Streaked Wren Babbler	<i>Napothera brevicaudata</i>	R
	77	นกกินแมลงหัวสีทอง	Golden Babbler	<i>Stachyris chrysaea</i>	R
	78	นกกินแมลงคอเทา	Grey-throated Babbler	<i>Stachyris nigriceps</i>	R

Order/Family	Thai name	Common name	Scientific name	Re.
	79 นกกินแมลงอกเหลือง	Striped Tit Babbler	<i>Macronous gularis</i>	R
	80 นกกระรอกทองแก้มขาว	Silver-eared Mesia	<i>Leiothrix argentauris</i>	R
	81 นกเลื้อแมลงปีกแดง	White-browed Shrike Babbler	<i>Pteruthius flaviscapis</i>	R
	82 นกเลื้อแมลงหน้าสีตาล	Chestnut-fronted Shrike Babbler	<i>Pteruthius aenobarbus</i>	R
	83 นกเลื้อแมลงหัวขาว	White-hooded Babbler	<i>Gampsorhynchus rufulus</i>	R
	84 นกมุ่นรกตาแดง	Grey-cheeked Fulvetta	<i>Alcippe morrisonia</i>	R
	85 นกคิระปีกสีฟ้า	Blue-winged Minla	<i>Minla cyanouroptera</i>	R
	86 นกภูหงอนทองขาว	White-bellied Erpornis	<i>Erpornis zantholeuca</i>	R
F. Nectariniidae	87 นกกาฝากปากหนา	Thick-billed Flowerpecker	<i>Dicaeum agile</i>	R
	88 นกกาฝากอกเพลิง	Fire-breasted Flowerpecker	<i>Dicaeum ignipectus</i>	R
	89 นกกินปลีหางยาวคอดำ	Black-throated Sunbird	<i>Aethopyga saturata</i>	R
	90 นกปลีกล้วยเล็ก	Little Spiderhunter	<i>Arachnothera longirostra</i>	R
	91 นกปลีกล้วยลาย	Streaked Spiderhunter	<i>Arachnothera magna</i>	R

*Remark : R = นกประจำถิ่น, W = นกอพยพ, P = นกอพยพผ่าน

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

คณะกรรมการอำนวยการจัดพิมพ์หนังสือ ตามแผนงานเงินกู้เพื่อการท่องเที่ยวและส่งเสริมการสร้างงาน ภายใต้โครงการลงทุนเพื่อสังคม. 2543. ภูหลวง อาณาจักรแห่งพันธุ์ไม้. พิมพ์ครั้งที่ 1. บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), กรุงเทพฯ.

ทิพอุษา กิลาวิทย และ สมหญิง ทฬะทิกกรณ์. 2549. ความหลากหลายชนิดของนกในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ภูหลวง. ผลงานวิจัยและรายงานความก้าวหน้างานวิจัยประจำปี 2549. กลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรุงเทพฯ.

ส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้. 2544. ข้อมูลพื้นฐานเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในประเทศไทย: เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง. พิมพ์ครั้งที่ 1. ฝ่ายการพิมพ์ ส่วนผลิตสื่อ สำนักสารนิเทศ กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

ศักดิ์สิทธิ์ ชัมเจริญ, ภิญญ์ อินันท์, ไกรรัตน์ เอี่ยมอำไพ และวิจักขณ์ จิมโณม. 2547. ความหลากหลาย และความชุกชุมของนกในป่าดิบเขา ณ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง. ผลงานวิจัยและรายงาน

ความก้าวหน้างานวิจัยประจำปี 2547. กลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรุงเทพฯ.

อนุสรณ์ เพ็งเพ่งพิศ, สมชาย เพชรธณิ และสมหญิง ทัททิกรณ์. 2551. ความหลากหลายชนิดของนกในพื้นที่ป่าดิบเขา: กรณีศึกษาพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย. ผลงานวิจัยและรายงานความก้าวหน้างานวิจัยประจำปี 2550. กลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรุงเทพฯ.

โอภาส ขอบเขต คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2542. แนวทางในการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ: เทคนิคการสำรวจนก. โครงการจัดตั้งศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

Lekagul, B. and P.D. Round.1991.A Guide to the Bird of Thailand. Saha Karn Bhat. Co. Ltd., Bangkok.

.....